

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20.

Administrația, strada Gărei No. 25.

Abonamentul, 10 lei pe an.

CESTIA DREPTURILOR politice

Sunt zece ani de când Mesagele Regale de la deschiderea parlamentelor țerei numai pomenesc nici un cuvânt pentru Dobrogea; despre regimul politic și economic al acestei provincii atât de distincte de ale restului țerei.

S'ar pare că după abolirea reglementelor domeniiale, ce țineau până atunci încâtușat ori-ce progres economic în această parte, numai e nimic de făcut.

Atâtea memorii ale delegațiilor-consiliilor generale ale ambelor județe, duse Majestații Sale Regelui și diferitelor ministere, toate cerând între altele, desființarea regimului excepțional după care suntem guvernați și incorporarea definitivă a provinciei la Patria-mamă, au rămas fără nici un efect.

De la guvernul din 1888, prezidat de d-l T. Rosseti, care a răspuns deschis la o interpelare a d-lui Senator Ianov, că Dobrogenii nu sunt încă „coțți” pentru a exercita drepturile politice, nici un alt guvern nu s'a mai pronunțat categoric în această chestiune; de sigur, ne mai putându-se inventa alte motive, cari să nu fi fost mai d'înainte refutate prin atâtea scrieri tiparite în această chestiune.

Atâți bărbați politici, foști, actuali și viitori miniștrii, atâtea ziare ale ambelor partide dominante s'au

pronunțat în diferite rânduri, favorabil dorințelor exprimate ale Dobrogenilor, dar atâta tot. Îndată ce regimul s'a schimbat, ajungând unii sau alții la putere, s'au uitat cu totul promisiunile date, ca și cauzele care le-au dat naștere.

Deducem din aceste ale noastre constatări și din desbaterile urmate cu ocazia interpelării din urmă, 10 Februarie 1897, a d-lui deputat Ciaur-Aslan, din sfiala de a se pronunța a d-lor miniștrii de pe atunci, că soluțiunea acestei chestiuni n'a fost și nu este de competența numai a Parlamentului.

S'au făcut, cum am zis, atâtea interveniri oficiale de către ambele consilii județiene; s'au votat atâtea rezoluțiuni și moțiuni ale diferitelor întruniri publice, ce au avut loc în acest scop; s'au scris atâtea broșuri și memorii; s'au cheltuit atâtea coloane de ziare locale și bucureștene; toți deputații, cu o singură excepție, doi domni miniștrii, cari au luat parte la menționata interpelare, au fost de acord să se părăsi actualul regim din Dobrogea, dar toate ostenele au fost în zadar. Până astăzi, nimenea nu e orientat asupra soartei ce-i este rezervată Dobrogei. Podul Dunării și portul Constanței, nu ne edifica de loc în această privință, întru cât aceste uriașe lucrări pot avea și altă însemnătate de cât legarea pur și simplă a Dobrogei cu România.

Trebue să fie unde-va prea sus, în înțelepciunea conducătorilor statului român, soluțiunea acestei chestiuni, de vreme ce nimenea, nici Parlamentul țării, nu o poate zori. Dobrogenii cei mai de aproape interesați, trebue să se resemneze.

Sfatuim dar pe confrățit din Tulcea, cari au început a agita chestiunea acordării drepturilor politice, a și ocupa coloanele cu ceva mai folositor; iar pe delegația consiliului de Constanța, să nu insiste prea mult asupra în sarcinării ce a primit din partea consiliului județian, căci de sigur nu va primi nici acum alt răspuns de cât acela ce mereu se dă de 20 de ani încôce: înălțări de umeri din partea d-lor miniștrii, sau un zimbet compatimitor, ceea ce deși nu e tot una da acelaș rezultat.

Locuitorilor Dobrogei, Românilor indigenți, celor de peste hotare așezați aci, Turcilor, Tatarilor, Bulgarilor, Rușilor, Lipovenilor, Nemților, Armenilor, Grecilor și tuturor Gagaușilor dobrogeni le ajunge un singur organ, un prefect oare-care, adeseori un simplu simbriaș, cu luna sau cu anul, ca să vorbească cu înaltul guvern al țării pentru toate pașurile lor.

Aceasta e situația: unul pentru toți.....

Noi am prezis în penultimul nostru număr de la 14 curent că Messagiul Regal nu se va ocupa

de Dobrogea, și așa a fost.

Tot această credință avem și în prorocia ce facem acum, asupra rezultatului noiei interveniri a consiliului județian.

N'a sosit vremea; cestiă nu e destul de studiată!

* * *

Eată Messagiul rostit la 15 curent de M. S. Regele la deschiderea Corpurilor legiuitoare:

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

Am simțit în tot-d'anna o vie mulțumire să mă găsesc în mijlocul reprezentațiilor Țarei. Mulțumirea Mea, de rândul acesta e cu atât mai mare, cu cât, în vremurile din urmă, am avut încă un prilej ca să văd cât de adânc a pătruns în poporul român sentimentul monarhic și credința în dinastie (aplauze).

Măhnirea generală în față boalei Principelui Carol, primul Principe din Casa Mea, născut și crescut pe pământul României; fericirea tuturor la vestea însănătoșirii Lui, Mi au umplut inima de bucurie. M'am pătruns ast-fel încă odată că munca Mea de 33 de ani, pronia cerească a încununat-o cu succes și că pe temelii neperitoare, fiind-că sunt așezate în mințile și în inimile supușilor Mei, stau instituțiile pe cari și le-a dat scumpa noastră Românie la 1866, atunci când, plin de încredere și cu inimă caldă, am răspuns la chemarea ei, (aplauze prelungite).

Mulțumesc din tot sufletul pentru noua și mișcătoarea dovadă de iubire pe care Țara Mi-a dat-o.

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați*

Agricultura noastră, isvorul de căpetenie al avuției naționale, a fost anul acesta lucrătoare ca nici odată, și într'un timp seceta ne dăduse îngrijiri și pentru viitor. Numeroasele și neobișnutele ploii din toată vremea, au îmbunătățit fața lucrurilor și azi sunt pe deplin convins că în scurtă vreme vom eși din strimtorarea actuală.

În aceste împrejurări economice grele, cari din nenorocire coincideau cu o criză financiară europeană, cea d'întâi preocupare a guvernului Meu a fost să mențină neatins creditul Țarei. În acest scop, guvernul Meu a ieșit să contracteze un împrumut pe cinci ani, ca să lichideze datoria flotantă, care luase proporții îngrijitoare, și să asigure și fondurile necesare pentru continuarea lucrărilor ex-

traordinare începute, a căror îmbulzire a impus finanțelor noastre atâtea jertfe.

Ori-cât de solid ar fi lusa creditul României și ori-cât de utile și de producătoare au fost lucrările cu cari am înzestrat țara, înțelepciunea ne impune să mărginim pentru acum zorul nostru firesc și, înainte de toate, să închinăm munca noastră ca să așezăm finanțele publice pe baze trainice și puternice.

Guvernul Meu vă va prezenta un buget într'adevăr echilibrat, un buget în care veniturile să fie prețuite cu cumplitare și cheltuelile ordinare ale statului să fie toate înscrise în bugetul ordinar.

Pentru alcătuirea unui ast-fel de buget lusa, veniturile actuale nu mai ajung. Nu mă îndoiesc că D voastră veți da guvernului Meu un sprijin luminat și patriotic în crearea nouilor venituri, pe cari guvernul Meu le-a proiectat, ast-fel în cât să fie repartizate cu dreptate pe toate păturile societății.

Aceasta va fi opera D-voastră de căpetenie în această primă sesiune a acestei noi legislaturi, opera care singură ar fi de ajuns să vă asigure recunoștința țarei care v'a ales.

Tot în vedere de a întări economia noastră și a spori mijloacele noastre de dezvoltare, guvernul Meu va propune o întreagă serie de legi. Ast-fel vor fi: legea căilor ferate particulare, care trebuie largită așa în cât inițiativa privată să pôtă lua și dânsa parte la înzestrarea României cu căi de comunicație: legea drumurilor; legea apelor; legea societăților cooperative; legea brevetului de invenție și modificarea serviciului poștelor, telegrafelor și telefoanelor.

Buna rânduielă economică a Țarei cere imperios și însemnate schimbări în administrația justiției, spre a o face mai repede și prin urmare mai sigură. Guvernul Meu vă va prezenta mai multe proiecte de legi privitoare la modificarea codului de procedură civilă, a legii portărilor și a unor părți din codica penală. (Aplauze)

Organizația noastră militară este ajunsă la o dezvoltare aproape întreagă. Complectarea materialului de război guvernul Meu va căta a o îndeplini cu veniturile prevăzute în bugetul ordinar fără a avea recurs la credite extra ordinare de cât pentru schimbările însemnate cari s'ar impune de progresele științei. Guvernul Meu vă va propune mai multe legi destinate a întări administrația noastră militară și modificarea legii de recrutare, pentru a o pune în

acord cu învățămintele experienței. (Aplauze prelungite)

În privința instrucției și a disciplinei, armata este în progres constant și merită toată încrederea Noastră și a Țarei.

În cele din urmă donă legislatură s'a consacrat o mare parte de timp pentru legiuirile privitoare la școală. Guvernul Meu vă va prezenta un proiect de lege care să descarcă ministerul instrucției publice de unele din școlile speciale, să pună în concordanță toate legiuirile privitoare la învățământ și să introducă și acele modificări cari sunt absolut indispensabile pentru a da școlii naționale o îndrumare mai bună și mai conformă cu cerințele vremii (Aplauze).

*Domnilor Senatori
Domnilor Deputați*

Politica înțeleaptă și leală, de la care România nu s'a abătut nici odată, continuă a-și da roadele ei. Relațiunile noastre cu toate Puterile sunt din cele mai bune.

România a luat parte cu o vie mulțumire la conferința de la Haga, datorită generoaselor inițiative a M. S. Împăratului Nicolae II. Guvernul Meu va supune aprobării Domniilor-Văstre convențiunile pe cari le-a semnat drept urmare a acelei conferințe.

*Domnilor Senatori
Domnilor Deputați*

Legislatură actuală îi cade o sarcină grea, dar frumoasă. Așezarea națională a finanțelor Țarei, sporirea veniturilor, îmbunătățirea serviciilor publice reforma codurilor, revizuirea în spirit larg a legislației economice, care singură poate atrage capitalurile de cari Țara are nevoie, constituiesc un câmp de activitate din cele mai însemnate.

Nu Mă îndoiesc că veți fi la înălțimea așteptărilor Țarei și că veți socoti ca cea dintâi datorie a Domniilor-Văstre ca să munciți ast-fel, în cât legislatura aceasta să fie din cele mai rodnice și mai demne de amintit.

Dumnezeu să bine-cuvinteze lucrările Domniilor Voastre.

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitoare este deschisă.

Cronica săptămânei

Iată-ne și cu iarna în casa.

Săptămâna asta a nins în mai multe părți, chiar și la noi în Constanța a

nins puțin într-o noapte, dar a doua zi nici nu s'a mai cunoscut. Cu toate acestea o zapadă bună ar fi tocmai la locul ei, căci ar acoperi sămănăturile de toamnă. Să sperăm că D-zeu va face ca recoaltă viitoare să nu fie compromisă.

La cameră s'a început discuția asupra răspunsului la Mesagiul Regal. In cestiunea împrumutului.

Din Berlin se telegrafiază că subscripțiunea împrumutului român 5% a fost închisă în ziua de 24 Noembrie, înainte de amiază din cauza numărului foarte mare de subscriitori.

Ziarul „Débats“ spune că emisiunea bonurilor românești va fi sigur în succes.

D-l Ioan Nenitescu prefectul județului vecin Tulcea, a intrat în tratative cu d-l sculptor Balaceanu, spre a-l însărcina cu ridicarea în orașul Tulcea unui monument lui Mircea cel Bătrân.

Săptămâna viitoare se vor discuta în secțiunile camerei proiectele financiare ale d-lui general Manu, ministrul financiilor între cari legea patentelor și legea pentru taxa de 5% ce se va percepe de la toți funcționarii statului: civili, militari (ofițeri) și eclesiastici, precum și de la toți funcționarii comerciali: de prin casele de comerț, bănci, credite, societăți etc. Această taxa se va percepe numai de la acei funcționari cu o leafă mai mare de 120 lei, și cu începere de la 13 Ianuarie 1900.

Din cauza cetei și a apelor scăzute navigația pe Dunăre se face cu mare greutate.

De asemenea și pe Marea Neagră: de vr'o câte va zile bătute niște furtuni grozave în partea nordică, din care cauză mai multe vase au perit, fiind și o mulțime de victime omenești.

Din streinătate vine vestea că Prințul Emanuel Rospoli, primarul Romei a murit în ziua de 18 curent.

Englezii sunt bătuti mereu în Africa sudică de către Boeri. În Pretoria, capitala Transwaalului sunt peste 3000 prizonieri englezi, din care vr'o 2000 răniți.

Pe lângă astea Africanderii s'au resculat cu toți; ei au intrat în rândurile Boerilor și lupta contra Englezilor.

E aproape sigur că în curent vor capitula cele 3 orașe asediate de Boeri: Ladysmith, Kimberley și Mafeking. Acesta din urmă, după credința generală s'ar afla deja în mâinile Boerilor.

M S Sultanul, a bine voit a decora cu ordinul *Medjidie* cl. IV pe următorii: Abdul Hamid Hagi Ismail Osmân și Abdurahman Abdul Halim, proprietari din Constanța.

Costache

O Dumnezeule!

De astă dată vă voi povesti ceva din viața de teatru, în ale cărei valuri s'a bălăcit și scrisul.

Eram într-o trupă de provincie și dădeam reprezentații în sala teatrului Lupescu din Focșani.

În trupa noastră era și un amic al meu M. care din fire cam nu prea avea obiceiul să-și bată capul cu rolele ca să le învețe.

—La ce dracu mai e sufler? zicea tot-d'anna amicul meu. Poi când om sta să ne tot învățăm rolele pe din afară, apoi atunci de ce s'a mai făcut cușcă pe scenă?...

Și era foarte convins de cele ce spunea. Cu atât mai convins că dânsul avea o deosebită considerațiune pentru sufler.

Din această mare considerație, a pățit multe șotii amicul meu.

Așa într-o seară, se juca o dramă, numai țin minte în câte acte și tablouri, și cu o grozavă figurație.

Amicul meu juca tocmai un rol de amoroș de pe timpul Isabellei.

Imbrăcat în fantasticul costum, cu un tricou întins ca pelea, grimat, deghizat, cu un pas măreț, eși din cabină și trecând prin mulțimea de pe scenă, veni la mine, care mă uitam tocmai pe gaura cortinei să ved ce public venise în sală.

—Măi dragă, ea vezi sunt bine deghizat?

—Perfect! Adevărul era că în arta deghizamentului, era un adevărat artist.

—Să fie a dracului de pelerină mă că uite cum st. Ia mai prinde-o coala la spate.

Ii făcui serviciul și mi mulțumii cu gentilele după ce, însă, îi mai „în-vărtii și o țigară“ apoi după o pauză:

—Măi, cum dracu să fac, că nu prea știu din paragraful actului al doilea.

—Nu e nimic, îi zice eu, Zisu să trăească!

Zisu era suflerul și prin urmare, și cel mai important personaj din trupă pentru amicul meu M.

—Că bine zici! Unde o fi el zise M. căutându-l cu ochii și cum îl zări, fugi la el, îl lua d'o parte și i zise:

Măi dragă Zisule, ia vezi!... uite ca în actul al doilea la paragraful ala din scena 4, nu prea știu: și pe urmă, vezi, în scena cu contele, acolo iar te rog, și în actul al treilea, în fine ști tu părțile mele.

—Bine! bine!... dicea suflerul surizând.

Știea el că părțile pe care nu le prea știa M. ara mai tot rolul.

În fine, se suna, trei, cortina se ridică și reprezentația începe.

Mergea bine M. al meu după sufler și tocmai către finele actului i se întâmplă șotia și iată cum:

M. rămânând singur în scenă, avea de zis un monolog cam măriceel, și foarte dramatic, în care mai cu seamă trebuia să imploră nu știu de mai câte ori ajutorul lui D-zeu.

La început monologul merse bine, grație lui Zisu, care juca el, ca să zic așa, în loc să sufle, însă, din sturțările gesticulației, sau cine știe de ce culoții (pantaloni scurți) se desprinsă și îi cădea, fără ca sârmanul M. să observe, absorbit cum era în rolul său.

Zisu, însă, observă această și voi să i spuie pe când îi sufla tocmai cuvintele.

„O D-zeule! D-zeule! și repede urmând, ca să îi atragă atenția.

„Vezi că-ți cade pantaloni.

Amicul meu, obișnuit să prindă repede după sufler, și cum nu știa rolul zise și el după sufler, cu tonul cel mai desnudăjdut posibil:

„O Dumnezeule! Dumnezeule!

Vezi că-ți cade pantalonii!“

Constanța, 1899 Noembrie.

Casius.

ISVOARELE DE LA PALAZ

Alimentarea orașului Constanța cu apă din izvoarele ce ținesc la localitatea Caragea-Dirmen, comuna Palaz, este asigurată. Lucrările de captarea apelor ce se execută de d-l Pellerin au dat un rezultat mai mult ca satisfăcător grație bunei inspirațiuni a d-lui inginer V. Simu șefului serviciului tehnic comunal, care a dispus adâncirea puțurilor de captare la 20 metri în loc de 7.50, cât prevede proiectul d-lui Cacu, autorul proiectului.

S'au săpat două puțuri, din care unul singur dă un debit de 5000 m. c. apă pe zi, cu cât s'ar putea alimenta 30000

locuitori. De opt zile de când lucrează nă pompă instalată spre acest scop, cu puterea de a estrage 5000 m.c. apă pe zi, coloana de apă din puțul respectiv, s'a menținut la o adâcime de 16—17 metri, tot timpul cât a lucrat, ziua și noptea fără încetare.

Un număr de 13 cetățeni câți am fost la fața locului în ziua de 26 curent, împreună cu primarul orașului și onor. consiliul comunal, am putut constata cu ceasornicul în mână, că timp de un ceas de lucrare a pompei nivelul apei n'a scăzut de loc din puțul sub cota de 16 metri și că, încetând pomparea, apa s'a ridicat în puțul cu 2.50 m. peste nivelul ei ordinar, staționar, de 16—17 metri, numai în timp de 3 jum. minute, ceea ce dovedește că izvorul de unde vine apa trebuie să fie o gârlă sub-terană, din acele ce alimentează marele lac Snit-ghiol și moara cu 6 petrii de la Mamaia.

Indelungat desbătută chestiunea a apei e dar în mod fericit delegată în orașul nostru. În primăvară se vor ține licitații pentru celelalte două loturi de lucrări, a mașinilor și distribuției: credem prin câte-va cișmele de o canădată, până se va putea întreprinde și canalizarea orașului, ceea ce ar da o economie asupra lucrării de distribuția apei în case de cel puțin 30 la sută.

INFORMAȚIUNI

O bătaie sub perfectă a avut loc mai zilele trecute între d-l subprefect de Constanța Eugeniu Millo, și consilierul comunal Ștefan Albu de la comuna Carol I, în chiar pretoriul primăriei. Pricina:

un aforisit de bilet de bal, de cari prea multe circulează acum prin Dobrogea, pe care numitul consilier s'a încapăținat a nu'l primi, zicând că nu de baleri le-arde locuitorilor acum. Bătaia a existat în toată forma, de o parte cu palmele și de alta cu picioarele, de aceea ni s'a zis că a fost imperfectă. De altminterea parchetul, cărnăia a fost de ferigă cazul, va stabili și vom vedea.

Cam tot așa ceva ni se spune că a avut loc la Caramurat, cu un geandarm, care și ar fi permis a riposta d-lui subprefect la o simplă îmbrâncială. Fie și numai atât, e prea mult, dacă se mai considera și precedentele din plasa Mangaliei, de unde d-l Căpitan Millo a fost permutat tot pentru casuri de această natură.

Faptele aceste nu aparțin regimului, blândetei și dreptății; de aceea le semnalăm celor în drept.

—x—

Amicul nostru domnul Gh. Tănăsescu, institutor la școala No 1 din Constanța a depus cu un strălucit succes al 3-lea examen la facultatea de drept din București.

—x—

Eri 27 Noembrie a început un mare viscol cu ninsoare peste orașul Constanța. Zăpada depusă la adăposturi trece pe alocurea peste un metru înălțime. Este aproape prima zăpadă pe care o vedem de 2 ani încoace.

—x—

D-lul Ion Filip i s'a primit dimisiunea repetată din membru al consiliului comunei Constanța.

D-nul consilier N. Cialicu și-a primit mandatul și leafa de 1200 lei, pe cele 4 luni vâratece pe cari se oferise a servi gratis ca ofițer al stărei civile. Cum rămâne cu mulțumirile publice ce

ia adresat domnului ministru de interne și consiliului comunal, trecute în ziarul oficial?

—x—

Poliția orașului a luat dispoziția de a face recensământul stabilizilor de străini în Constanța, cerând tuturor supșilor străini autorizațiile de stabilire; cei ce nu o au fiind invitați a și-o cere de la autoritatea în drept. E bine ceea ce se face, numai să nu se strângă-născă și locuitorii vechi, supși străini din timpul turcilor și proprietari căci acesta n'ar avea noimă, acum, după trecere de douăzeci de ani de zile.

—x—

La primăria orașului s'a luat hotărârea de a se scoate în licitație iluminatul pe viitor a întregului oraș cu electricitate. Asemenea a se construi un nou local pentru o școală primară micșă, despre care s'a mai vorbit și în numărul trecut.

De vânzare

Rafturi pentru magazin de COLONIALE

aproape noi, foste în magazin G. P. PETHEU
a se adresa la Ioan G. Boer, Constanța.

SALONUL DE MODE

nr 1

D-ȘOARA LENNY N. DAVIDESCU

Strada Carol No. 9 (colț)

Intrarea prin Strada Comercială No. 11

— CONSTANȚA —

Are onoare a aduce la cunoștință Onorabile Clientele și Onor. Public, că a primit un mare asortiment de pălării pentru Dame Domnișore și Copii, ultimele creațiuni ale Sezonului de toamnă și iarnă, aduse din cele mai renumite Case de mode din Paris.

Pălării și voilette de doliu, Corone de flori artificiale etc.; prețurile foarte convenabile.

Singură depozitară de violette fine.

Primeșie și reparațiuni de pălării.

Clayton & Shuttlewort

BUCURESCI

117.—CALEA DOROBANȚILOR.—117

CRAIOVA

18.—STRADA BUCOVET.—18

MASINE AGRICOLE